

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 49.

ANULU XXIII.

Sabiu in 22 Iunie (4 Iuliu) 1875.

Telegrafulu ese de doue ori pre septemana; Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foier, pre afara la s. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. n. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celealte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre anu anu 8 fl. lara pre o jumetate de anu 4 fl. v. n. Pentru princ. si tieri straine pre anu 12 1/2 fl. v. n. 6 fl. Inseratele se platesc pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. n.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului 1875. — Pretulu abonamentulu pre 1/2 de anu e:

Pentru Sabiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchia austro-unguresca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardi cu tramiterea prenumeratiunilor.

Adresele ne rugamu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu cate doue poste ultime, si in locu de epistole de prenumeratiune recomandamu on. publ. avisurile postali, (**Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.**) ca impreunate cu spese mai putiene si ca mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editor'a „Telegrafulu Romanu“ in Sabiu.

X **Ferdinandu I** ca imperatu alu Austriei si ca Rege alu Ungariei alu V, a reposatu la 29 Iunie st. n. in Prag'a in alu 82 anu alu vietiei Sele.

S'a nascutu la 1793 in 19 Aprile in Vien'a. Ca Rege alu Ungariei s'a incoronatu la 28 Septembre 1830 in Pojonu; ca imperatu alu Austriei inse s'a suitu pre tronu dupa mortea imperatulu Franciscu I, la 2 Martiu 1835; iera la 2 Decembre 1848 a abdisu de tronu si a traitu retrasu in capital'a Boemiei, in Prag'a, unde a si muritu. Din casatori'a cu Mari'a Ann'a Carolin'a Pia, fii'a lui Victoru Emanu-elu I, Regele Sardiniei, n'a avutu nici unu urmatoriu.

Domni'a acestui regentu a fostu la inceputu continuarea productulu politicu alu tratatelor dela 1815, o conservatiune a celoru affate din trecut. La 1848 a venitu tempestatea politica, sub carea s'au frantu catusile feudalistice in monarchia intraga; au incetatu dara si ceea ce se continua din trecut inse tempestatea era pre aci sa nimicisca fructulu celu bunu alu libertatii si sa-lu innece cu totulu in rebelulu civile. Se cerea mani mai june si mai puterice sa ia frenele guvernarei. Acest'a o recunoscu si bunatatea cea nobile a reposatulu monarchu si de aceea s'a retrasu de pre tere-nulu politicu, care devenise unu campu de batalia dela o margine a imperiulu pana la ceealalta.

Romani si voru aduce cu pietate aminte de repausatulu monarchu, caci sub Domni'a Sea s'a eliberatu de catusile iobagiei. Fia-i tierin'a usiora si amintirea binecumentata!

T **Alegerile la dieta** suntu in cursu. In nrulu venitoriu vomu impartasi si rezultatele cate ni suntu cunoscute.

Y **Asupr'a conventiunii vamali romane** organulu lui *Sennyey „Kelet népe“* se esprime astfelu:

„Este intru interesulu politicu alu monarchiei nostre, ca sa sprigi-

nimu cu tote fortiele statele vasale (!) turcesci, sub cari intelegemu cu deosebire pre Romani'a si pre Serbi'a, in dreptulu loru de a incheia tractate comerciali cu alte state; in respectu natiunale economicu inse incheierea tratatulu comercialu e de insemnatarea cea mai mare pentru noi, deca prin trensulu vomu castigá acele avantagie si usurar, cari voru face posibilu productelor nostre sa respinga fabricatele englese si francese, cu cari se inundaza Romani'a, cu deosebire orientulu. Contele *Andrássy* deschidendu campania in afacerea conventiunii vamali romane a documentatu in modulu celu mai stralucitu, ca densulu cu tactu adevratu staruesce catra totu ce pote sa radice autoritatea politica a monarchiei nostre si sa promoveze interesele ei materiale. Dupa ce inse greutatile extraordinarie ce le a casionatu ministeriulu de esterne numai initierea negociatiunilor, s'au devinsu si in urma delatarandu-se tote influentiile dumanose s'au statoritu pana si punctatiunile tractatulu intre oficiulu esternu si plenipotentiatulu romanu, — guvernulu ungrescu se pune in cestiunea vamei asupr'a cerealeloru pre unu punctu, pre care trebuie sa-lu marcamu de unu punctu preocupatu si marginitu. E adevratu la tota intem- plarea, ca in esportulu cerealeloru Romani'a concureza cu Ungari'a; de vreme ce inse unica junctiune ferata a Romani'e cu Europ'a occidentala — asupr'a carei'a noi putem influentia — trece prin Ungari'a, — cerealele nostre in respectulu tempului si alu departarii se afli si asiá intr'unu avantaju evidentu, pre candu noi de alta parte nu putemu impedeá transportarea cerealeloru romane pre mare seu deca tarifele i voru face posibilu transportulu, pre liniile galitiane. In ani cu recolte rele inse noi insine suspendamu vamile cereali, amu esperiatu acest'a in trecutul celu mai recentu, candu noi insine eramu avisati la importu. Se pote ce e dreptu, ca drumurile nostre de feru si societatea navigatiunii dunarene sa inactiveze diverse tarife, prin cari cerealele din Romani'a se voru pute transporta cu spese mai putiene de catu chiaru diu Ungari'a. La unu atare casu Romani'a aru pute deveni ce e dreptu concurentele celu mai periculosu alu Ungariei. Statorirea de atari tarife dovedesce necapacitatea guveraulu ungrescu, nu inse si necesitatea vamiloru cereali.“

Invitare.

Asociatiunea transilvana pentru literatur'a si cult. popul. romanu tienendu estu- anu o adunare generala extraordinaria in Alb'a-Iuli'a in 18 Iuliu c. n., comitetulu de arangiere constituitu aci roga pre toti acei'a cari voru participa la acesta adunare sa binevoiesca pana in 14 Iulie c. n. a se insinua la subscrisulu presiedinte, pentrucá de tempuriu sa se pota ingriji de incuarta- rile necesarie.

Alb'a-Iuli'a 29 Iunie 1875.

Alesandru *Tordasiu*
presiedinte.
Michaiu *Cirlea*
notariu.

Despre Romani'a.

Cetimu in Press'a din Bucuresci: Avemu adi sub ochii nostri o scriere de mare importanta a unui'a

din cei mai distinsi si luminati barbati ai Italiei, d. Ed. Gioi'a.

Acesta criere, atatu de interesanta pentru noi romani, sub tote punctele de vedere, a fostu publicata de curandu in forma de epistola catra Escelenti'a sea d-nu *Minghetti*, primulu ministru alu regatulu Italiei. Diseramu ca acesta scriere, care formeza unu volumu este interesanta din mai multe puncte de vedere, caci, pre langa luminele ce revarsa in privint'a fortieru vitale si drepturilor Romani'e, ea este scrisa de unu consanguenu, de unu fiu alu Italiei mame cu care ne lega atatea suveniri si traditiuni istorice. Si tocmai in Itali'a, care trebuie sa cunoasca mai bine si mai de aproape pre fic'a ei, tocmai in Itali'a pare ca se simte trebuint'a a se face mai multa lumina.

Luminele ce aduce d. Gioi'a prin scrierea sea adresata primulu ministru din Rom'a, speramu ca voru indeplini acesta lacuna. Cuvintele d-lui Gioi'a voru fi cu atatu mai apretuite si crediute, cu catu acestu luminatu barbatu, elevu alu celebrulu *Lesseps*, a potutu visita Romani'a, cu ocasiunea studiiloru in privint'a irigatiuniloru de care se simte la noi nevoia, a potutu vedea de aproape fisionomia tieriei si a populatiunei, sorgintiele ei de avutie, gradulu ei de vitalitate si de desvoltare in presentu si viitoriu, si a potutu studia in fine organizarea politica si sociale a Romani'e, drepturile ei de autonomie si suveranitate dupa istorie si dupa tractatele vechi si moderne, care garanteza aceste drepturi si asigura viitorulu natiunei romane. D. Gioi'a a imbratisiatu tota acesta materie. Opiniunea ce si-a formatu d. Gioi'a despre fortiele vitale, despre rolulu si viitoriu Romani'e este destulu de magulitoriu si incuragatoriu pentru noi. Colum'n'a lui *Trajanu*, legaturile de comerci cu venezianii si genovesii, spriginulu ce ne-a datu contele *Cavur* in congresulu din Parisu suntu atatea suvenire pre care, dice d. Gioi'a, cu dreptu cuventu romanu nu le-au uitatu si nu le voru uitá. D. Gioi'a gasesce atat'a asemenare intre Romani'a si Itali'a, nu numai in fisionomie si traditiuni, dara si in mersulu desvoltarii moderne si in simtiulu politicu, care a dictatu unirea si intarirea natiunalitatiloru tieriloru surori.

„Cu unu simtiu politicu forte asemenatu cu acel'a ce este cunoscutu generalmente italianiloru, dice d. Gioi'a, romani concentrara pre randu tote silintiele loru asupr'a cate unu singuru punctu: dupa autonomia natiunale, dupa unirea principatelor, dupa regimulu constitutiunale, dupa alegerea unui principe occidentalu ereditaru, leca-i lucrandu spre a face sa se consacre de puteri (in faptu) dreptulu loru de a negociá tractate internatiunale.“

„Astadi dara marea preocupatiune a omeniloru de statu si a publiculu din Romani'a este cestiunea tractatelor de comerci ce au a se incheia cu puterile straine.“

Cu o justetia de spiritu si cu o perspicacitate luminata si impartiala, d. Gioi'a imbratisieza acest'a importanta cestiune o desvolta in tota intinderea ei si demonstreza, cu istoria si cu tractatele ab-antiquo si cele moderne in mana, catu de nefundate au fostu incercarile s. Porti de a ne contestá dreptulu de a tractá directu si,

cum Romani'a posedá acestu dreptu si pote incheia, fara amesteculu Turciei, tractate de comerci cu ori care putere straina. D. Gioi'a citeza vechile nostre capitulatiuni ca basa a autonomiei si a acestui dreptu necontestabilu; amintesce esercitiulu acestui dreptu in diferite, epoce, reproduce tractatulu cu regin'a *Elisabet'a* a Engliterei; amintesce tractatulu dela *Andrianopoli* care a reinviatu vechile nostre capitulatiuni si in fine chiaru cu regulamentul organicu si cu legile si tarifele nostre vamale, care au diferitu, ca si administrati'a, de acelea ale Turciei, d. Gioi'a demonstra chiaru esercitiulu pana adi alu dreptulu de a ave tarifele nostre si de a incheia conventiuni comerciale cu diferite puteri. Argumentarea dlui Gioi'a pre basa tractatulu din Parisu din 1856 si conventiunii din 58, este irresistibile; si credemu ca atatu guvernulu catra care s'a adresatu catu si publiculu italianu voru vede mai bine cestiunea.

„Consolidarea, dice d. Gioi'a, ce a castigatu guvernamentulu romanu dela suirea pre tronu a principelu *Carol*, nu mai permite vechiele subterfugie. Aventulu industrialu alu Romani'e pre care lu inlesnesce ratienu drumuriloru de feru, aduce cu sine o intindere a relatiuniloru comerciale care necesita noi regule. Diversitatea si specialitatea intereselor suntu astufeliu, ca cestiunile nu pota fi rezolvate decatu prin o discutie directa a interesatiloru intre densii, Romani'a de o parte si fia-care putere de alt'a.“

D. Gioi'a amintesce, cum cele trei mari puteri dela Nordu s'au pronun- ciatu cele dintaii in favorea dreptulu Romani'e de a tractá directu; cum insasi Englitere'a a recunoscutu in principiu dreptulu si necesitatea de a-lu esercita, si s'a marginitu mai multu in cestiuni de forma sustienendu autorizarea Portiei, lucru pre care nici unu guvern romanu nu-lu va primi. Apoi venindu la Itali'a d. Gioi'a dice primulu ministru *Minghetti*:

„Itali'a sta in expectativa. S'a veditu in genere o proba de tactu in acesta reserva a unuiu guvern de curandu intratu in concertulu puteriloru mari; dara fara indoiela, ministru nostru de esterne, atatu de bine pusu spre a cumpani lucfurile, nu va intardi, cu obicinuit'a sea sagacitate, a judeca momentulu venitu spre a se pronuntia.“

„Noi avemu in acesta cestiune o positiune escelenta; caci nimeni nu pote banu impartialitatea nostra, si deca faptul de a nu fi avutu interese materiale considerabile in jocu ne a facilitatu o lunga abstentiune, ne permite de a nu ne supune la alta preocupatiune de catu aceea a drcp- tati. Astfelu s'a intemplat si in congresulu si conferinti'a din Parisu din 1856 si 58: atitudinea observata atunci de contele *Cavur* formeza o traditiune pretioasa.“

„Franci'a, continua d. Gioi'a, oricatu de tacuta se arata, n'a schimbatu, pre catu scimu, manier'a sea de a vedea in momentulu candu, dupa caderea monarchiei din Iuliu, Franci'a se tienea la o parte de concertulu european, d. *Guizot* nu inceta a esprime convictiunea ca politica francea in orientu trebuie sa favorizeze desvolta- rea populatiuniloru din imperiu otomanu.“ — Si prin a fortiori natiunile autonome ca Romani'a.

— „Franci'a din parte-i dice d. Gioi'a, nu pôte de câtu a se feliçitã de ocasiunea ce i se ofera de a merge pre pant'a naturale a simpatieloru sele pentru junele statu, care-i dato-reza atãtu de multu.“

D. Gioi'a demonstrã cum tractatele incheiate s'eu care s'aru incheiã între Pórta si alte puteri nu au fostu si nu potu fi aplicabile Romaniei. Guvernulu „Principatelor a consideratu tractatulu din 1861 între Regatulu Italiei si S. Pórta cu tarifele anecstate, precum si cele-lalte tractate si tarife incheiate si fipsate între S. Pórta si alte puteri, cá nule si neavenite in ceea ce le priviã.

... Tractatulu incheiatu între Austri'a si Turci'a din 1862 continea si mai claru decâtu cele-lalte tractate ale puterilor, recunoscerea unei administratiuni vamale separata pentru principate.“ — Dupa acést'a d. Gioi'a analizã tarifele si faptele si demonstrã cu tractatele in mâna autonomi'a n'ostri si dreptulu a tractã directu.

Suntu interesante pentru straini, si in specialu pentru Itali'a, lamuririle ce dà d. Gioi'a compatriotiloru sei despre progresele Romaniei, despre miscarea drumurilor de feru si asternerea cu mii de kilometre de siosele a terei n'ostre; despre organizarea n'ostri militaria pre unu picioru atãtu de intinsu si seriosu.

„Romani'a, dice d. Gioi'a, a promis de a fi unu elementu de ordine si de libertate in orientulu Europei, si s'a tienutu de cuventu.“

Dobr'a 15 Iuniu.

De Redactoru! Astadi s'a serbatu si la noi cá pretotindenea, credu, in archidiecea n'ostri parastasulu pentru fericitulu si Marele Archipastoriu Andreiu, conformu cerculariului Escel. Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu alu nostru Mironu, dara potu se dicu conformu veneratiunii cu carea datoresce fia-care românulu spiritulu celui mare, in a cârui memoria s'a celebratu parastasulu. Nu intru in descrieri speciale ci me marginescu a face unu estrasu din cuventarea parochiului nostru Romulu de Crainicu, carele a datu espressiunea simtiemintelor n'ostre cari le pastrãmu cá unu tesauru in inimile n'ostre.

FCISIORA.

Studii essegetiche.

Partea I.

C A P U I—IV.

Venirea lui Iisus in lume. Contactulu cu lumea.

Sectionea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eterna iã chipu omenescu in persón'a lui Iisus Christosu fiulu lui Ddiu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. Introducerea întregi evangeliu.

(U r m a r e.)

Vs. 9. De sine statatoriu (cã seria) stã acestu viersu si totusi in cea mai strinsa si mai naturale legatura cu seri'a precedentã (Vs. 6—8) si cu cea urmãtoã (Vs. 10—13) legandu-le in si prin sine deolalta. Totu ce s'a disu pâna acum despre lumina, se resuma in câte-va vorbe, in cea mai simpla constructiune, de carea se incopcia apoi seri'a urmãtoã (Vs. 10—13).

Erã lumin'a cea adeverata: lumin'a aceea despre carea amu disu ca etc. . . aceea erã lumin'a cea adeverata. In acestu Vs. se arãta adeverulu luminei celei adeverate in Iis. De aci erã este pusu la inceputulu constructiunii asiã decidiatoriu, in opostiune cu nu erã (Vs. 8.) de aci ca lumin'a contine o caracteristica dupla: un'a in cea adeverata corespundietoria ideei, (comp. 4, 23, 13, 1, 6, 32),

Dupa o introducere basata pre s. scriptura P. Romulu de Crainicu dice: . . . noi românii, cari locuimu in aceste pãrti ale lumei, ne-amu pastratu prin nenumerate pericole si nefericiri ce au venitu asupra-ne stramosiãsc'a credintia, dara ómeni reutaciosi si pismuitori vediendu ca dupa nenumerate impilãri si asupriri totusi amu remasu tari, pentru ca eramu un'a nedespartiti, — au aflatu unu mijlocu a aruncã vrajb'a între noi si a ne despartí in dóue. — De atunci au inceputu o adeverata si lunga nefericire asupr'a n'ostri, erã unu tempu cându Archipastorii nostri se batjocoriau si se maltratau, vení tempulu de remaseramu chiaru fãra de Archipastori, si cu tóte acestea, pre lãnga tóte napastuirile nu amu peritu, ci ne-amu pastratu limb'a si credintia n'ostri. Desconsideratiunea contrariloru merse asiã departe, încãtu ei creara legi, prin cari noi eramu declarati numai „tolerati s'eu suferiti“ in aceste tienuturi astu-feliu de-si avému episcopu, dara pâna la an. 1848 eramu atãtu de restrensi intru exerciarea religiunii n'ostre, încãtu prin orasie nice nu ne erã iertatu a trage clopotele pre la bisericã. — . . . Provedintia inse carea vede nedreptãtãle, ddieirea, carea aude suspinurile, nu au mai potutu suferi aceea, i s'au facutu mila de acestu poporu alu seu, si ne tramise la anulu 1846, dupa incetarea din viétia a Episcopulu Mog'a, pre o stea, carea dela ivirea sea între noi, au inceputu cu incetulu dara resoluta a se luptã in contr'a intunereculu, si a ne luminã si n'oue orizontulu viétiei si alu esistintiei. Dupa ce in anulu 1848 natiunea romãna 'si proclamã esistintia sea politica, acelu lucíferu incepu cu tóta staruintia a lucrã pentru redobandirea drepturilor n'ostre politice si in specie si mai vertosu a celoru bisericesci. Acelu lucíferu tramisu n'oue dela Ddiu au fostu repausatulu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu baronu de Siagun'a.

Iubiti frati! Amu avutu ocasiune alta-data a ve vorbi mai pre largu despre acestu fericitu in Domnulu repausatu; dreptu acea cu ocasiunea de astadi voiu sa ve repetiescu numai pre scurtu ca acel'a, de-si se considerã la inceputu de câtra unii de stra-

ceea-lalta in constructiune relativa: carea luminéza pre totu omulu fãra deosebire, cá lumin'a lumei (8. 12). — Asiã dara: Lumin'a, despre carea a venitu Ioanu sa marturisésca, erã lumin'a cea adeverata, carea luminéza pre totu omulu, „ce vine in lume“ — lume este luatulu simplu: lumea vidibila (*κόσμος*: 3, 19, 6, 14, 9, 37 s. a.) ce vine (*ἐρχόμενος* = venindu) — dupa ss. Parinti, ba chiaru si Luther si Erasm — stã in legatura cu totu omulu, dandu intielesulu: carea luminéza pre totu omulu, carele (omu) vine in lume: adeca: pre totu omulu carele vine in lume, lu luminéza — lumin'a cea adeverata. Essegetiã mai noi inse — impreuna pre ce vine *ἐρχόμενος* — strictu tradusu = venindu) cu erã (*ἦν*), dendu intielesulu: lumin'a cea adeverata, ce erã venindu — ce venea — luminéza pre totu omulu.

Déca acestu punctu aru fi dogmaticu, n'asi avé decâtu sa insemnu opiniunea bisericiei n'ostre, din cauza ca polemia in punctele dogmatece este destulu de desvoltata, si dogmele cu base destulu de solide. Ne fiindu inse o cestiune dogmateca, si astu-feliu nefiindu exprimate si motivele acestei explicãri, dupa eum este ea la ss. parinti, spre a nu ni se imputã cu „jurare in verba magistri“ me vedu constrinsu a face abateru dela programa, si a aperã — dupa convictiune — explicarea ce adoptu.

Inainte de a-mi espune motivele, spunu aceea ce sustienu, — sum adeca pre lãnga explicarea ss. Parinti. — N'aru trebui decâtu sa ne mandrimu

inu, dela pasirea sea in Transilvani'a, dorirea sufletulu seu, lupt'a necontenita ce au luptatu, viétia câta au traitu, totu cugetulu seu, tóta staruintia, tóta lucrarea sea au fostu spre a ridicã natiunea si biseric'a sea in védi'a lumei si a-i dá ceea ce i se cuvine, si ceea ce i s'au fosta luatulu intr'unu modu barbaru cu nedreptulu.

Acestea premitiendu-mi iau voia a atrage atentiunea domnielor v'ostre asupr'a temei mele de vorbire: „Pilda amu datu v'oue, cá precum amu facutu eu v'oue, si voi sa faceti.“

Marturisescu tratii mei! ca nu afu pentru diu'a de astadi, carea ne aduce aminte ca acum doi ani au incetatu de a mai fi bunulu nostru parinte, neuitatulu nostru Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu, nu afu, dicu, pentru aceste momente cuvinte mai potrivite, pentru de a le adresã fiacãrui'a din noi, intru aducerea aminte de acel'a, decâtu cuvintele: „Pilda amu datu v'oue, cá precum amu facutu eu v'oue, si voi sa faceti.“

Aceste cuvinte le-au adresatu Iisus câtra apostolii sei, si in adeveru Mantuitoriulu lumei au si datu apostoliloru si tuturor ómeniloru exemple demne de imitatu; déca primu la viétia si la faptele Metropolitulu Andreiu, apoi in adeveru trebuie sa marturisimu, ca acel'a au plinitu intru tóte acele cuvinte ale lui Iisus.

Mantuitoriulu, prin invetiaturile sele cele ddieesci, au facutu a se respandí lumin'a in tóta lumea, parintele nostru Andreiu cu unu zelu neobositu au inceputu a respandí lumin'a invetiaturei si a moralitãtii in poporulu seu.

Mantuitoriulu au facutu mila in deosebi seraciloru neputinciosi si veduveloru; Archiepiscopulu Andreiu au ajutoratu multi tineri pre la studii, au infiintatu fondulu pentru bisericile serace, pentru preotese veduve s. a. m.

Domnulu nostru Iisus Christosu au invetiatu ca credintia in adeveratulu Ddiu si lepadarea de sine este tient'a fericirii vremelnice si vecinice a omulu; Metropolitulu Andreiu au predicatu si ni-au datu pilda ca moralitatea, castigarea de avere spirituale si materiale sa fia tient'a n'ostri, dandu-ne exemple asiã stralucite prin crearea tipografiei, elaborarea atã-

cându amu avé barbati, cari sa pricepa s. scriptura, déca nu mai bine, baremu cá ss. Parinti, între cari Chrysostomu este cá unu lucíferu între stele. Tempulu nostru inse ne arãta ca astu-feliu de barbati nu avem, iera explicarea acestui viersu ne intaresce in convin-gere, cáci

1) Vs. 9. este unu echo alu Vs. 5, care se confirma prin Vs. 4. lumin'a ómeniloru (erã la inceputu) si prin Vs. 10. mai de aprópe, fiindu ca elu, lumin'a, erã dejã in lume, pre cându marturisea Ioanu despre densulu,

2) acést'a o marturisesce insusi Ioanu la Vs. 15. 16. 26. 27. 30 seqq.

3) ca lumin'a a fostu si inainte de venirea lui Christ. si si dupa suirea lui la ceriu (este), nu se pôte disputã ca prin urmare a luminatu si luminéza pre totu omulu ce vine in lume — asemenea —, cáci

4) fia-care omu luatulu in particularu este intunerecu, radiele ddieesci, indata ce vine in lume, lu luminéza, iera unulu fia-carele este liberu a primí s'eu a respinge lumin'a;

5) ca Iisus este lumin'a lumei, si ca s'a aretatu profetiloru in mesura mai mare cá celoru-lalti moritori, asemenea nu se pôte dubitã, prin urmare erã cá lumina si lumin'a inca din inceputu,

6) Ins'asi legatur'a constructiunii in limb'a gréca este pentru interpretarea n'ostri: acolo se dice: *ὁ φησὶ πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον* = care luminéza pre totu omulu carele vine in lume — si in fine

7) legatur'a cea naturale, ce este

toru opuri si prin avereã cea mare ce o testã bisericiei sele.

Mantuitoriulu cându au inceputu a invetiã au aflatu lumea in intunerecu si in nescintia, iera prin praeceptele si esemplele sele au radicaçu omenimea la demnitatea sea; Metropolitulu Andreiu la venirea sea între noi au aflatu natiunea si biseric'a ignorata si impilata, prin rar'a sea capacitate inse, prin staruintia si lupt'a sea neobosita de di si nópte au dobanditu natiunea drepturi, de cari pâna aci erã desbracata, iera biseric'a au radicat'o la unu gradu atãtu de inaltu, încãtu astadi impune respectu apesatoriloru nostri de odinióra.

Eata deci argumente destulu de puternice cumca fericitulu Archieppu si Metropolitu Andreiu intru tóte au satisfacutu provocãrei Domnulu nostru Iisus Christosu.

Dara nu suntu cum-va adresate acele cuvinte si n'oue tuturoru? In adeveru ca suntu! cáci invetiaturile Invetiatoriulu lumei suntu pentru tóta lumea adeca pentru toti ómenii; deci sa cautãmu a imitã, a face in cerculu aflãrei si activitãtii n'ostre, ce au facutu parintele nostru Andreiu, pre carele l'amu vediutu si cu carele impreuna amu vietuitu, si atunci de siguru vomu satisfac si cuvintelor lui Iisus. — Sa cautãmu cu totii a ne face datori'a fatia de natiune si de bisericã! deóre-ce la noi acestea asiã suntu de stensu legate un'a de alt'a, încãtu potemu dice ca perdiendu un'a, vomu perde si ceea-lalta, si din contra inaintarea si prosperarea n'ostri numai asiã e posibilã.

Déca unulu fia-carele din noi, cunoscendu demnitatea sea omenéscã, va conlucrá din tóte puterile sele intru interesulu comunu, atunci de siguru, fiindu toti un'a, vomu dobandí cu mai multa usiurintia ceea ce dorimu. La tóte întreprinderile omulu e inse de lipsa: rãbdare si tenacitate, cáci rãbdarea multe invinge, si pre di ce merge vomu castigã mai multu terenu, pâna cându in urma, mai curendu, ori mai tardiu vomu vedea dorintia n'ostri implinitã.

Romãnulu, carele nici odata nu si-au perditu speranti'a si credintia in Ddiu, nadajdueste ca Acelu pré Inaltu i va ajudã, si in adeveru insãsi

între finea Vs. 9. si inceputulu Vs. 10 adeca; (Vs. 9.) luminéza pre totu omulu ce vine in lume (Vs. 10) in care lume elu erã (dejã) si carea prin elu s'a facutu etc.

Vs. 10—13. Venirea cuventulu in lume sub chipu omenescu; respingerea si primirea.

Vs. 10. In lume erã: in acea lume, in carea vine totu omulu pre carele lu luminéza, erã elu (Vs. 1 cá lumina inca din inceputu ca si in Vs. 1 la Ddiu) prin faptele sele atãtu cá invetiaturi cátu si cá minuni. Acum inse lumin'a intrupata, cá si viétia in Iis. Christ. Cuventulu lui Ddiu. In lume erã, ad. Cuventulu = lumin'a carele (Vs. 14) s'a facutu trupu omenescu erã in lume inca inainte de a devení trupu, dela inceputu inca, si lumea prin tr'ensulu s'a facutu, si lumea pre elu nu l'a cunoscutu. In lume erã: asiã dara trebuiã sa-lu cunósca (vedi si Rom. 1, 19. seq.), si lumea prin t'rensulu s'a facutu: cu atãtu mai vertosu trebuiã sa-lu cunósca — cá pre ziditoriulu si dlu ei — si (cu tóte acestea) lumea nu l'a cunoscutu.

Ca lumea trebuiã sa-lu cunósca — cá pre creatorulu, si de aci cá pre domnulu ei — contine dóne idei, dóne motive tari: 1) Descoperirea revelatiunea lui, de o sublimitate si perfectiune ddieéscã, — carea cu supunere trebuiã se fia primitã; 2) ca ea (revelatiunea) corespunsese: a) perceptelor ddieesci din legea lumei (judice), b) lipselor ómeniloru, si c) profetiloru ce avé lumea: asiã dara, cu tóta inim trebuiã sa-lu primésca,

sânt'a scriptura ne întărește în această speranță, căci la Isai'a (c. 31, v. 4. 5.) dice: „Că paserile ce sbóra, asiá va acoperi Domnul Savaoth Ierusalimulu, si-lu va scuti, si-lu va scote, si-lu va ocroti, si-lu va mantui.“ Si ierasi deca ne vomu adresá în diu'a necadiului cátra Atotopoternicul, acela ne va ajutá, căci dice: „Si me chiéma pre mine în diu'a necadiului teu, si te voui scote, si me vei prémari.“ (Ps. 49. v. 16).

Iubiti frati! Parintii nostri în multe necadiuri si singurii ce au rabdatu, aveau unu singuru limanu de scapare — biserica.

Dupa siése dile de munca grea, adesea biciuiti si batuti, mergeau Duminec'a la biserica spre a versá lacrimile sele cátra ceresculu parinte pentru asupririle ce ei îndurau dela apesatorii lor, ascultau sfaturile preotului, cari i întariau anim'a, si astfel se reintornau acasa mangaiati si cu sperantia ca, adí, mâne, sórtea lor se va schimbá. Precum atunci asiá si acum va aflá omulu crestinu în sinulu bisericii mangaiere si ocrotire, cu deosebire inse la noi, unde preotulu mai pre susu de tóte e confratele, vecinulu, consaténulu, connatiunalulu seu, va poté sa gaséca remediulu doritu.

— Dreptu aceea ve punu la anim'a fia-cáruia iubitoru frati, ba ve conjuru pe numele Ddieului parintiloru nostri, cá sa primiti invetiaturile preotiloru vostri si sa urmati acelor'a, căci preotulu e alu vostru si din voi.

Domnulu nostru Iisus Christos insusi ve îndemna sa scultati de preotii vostri, căci dice în Evangeli'a dela Luc'a (c. 10. v. 16): „Celu ce ve asculta pre voi, pre mine me asculta, si celu ce se lépada de voi, de mine se lépada.“

... pentru ca s'au înduratu a ne tramite pre unu asemenea barbatu, carele au facutu totulu spre luminarea si radicarea nóstra, se dâmu deci marire si lauda numelui celui sântu impreuna cu Davidu dîcendu: „Ce vomu resplatit Domnulu, pentru tóte care an datu nóua!“ (Ps. 11, v. 5).

Nu vomu poté resplatí acele bunatáti altmintrea, de cátu deca pururea unulu fia carele din noi ne vomu nisui a imitá acele fapte maretie spre

binele natiunei si bisericii nóstre; nu vomu poté sa resplatim mai curatu bunatátele Domnulu, decátu prin un'a vietia fára prihana, lasându fia-cáruia ale sele, alergându intru ajutoriulu seracului, veduveloru si orfaniloru, impartindu tuturoru cu cari impreuna vietuimu iubire fratiésca, ferindu-ne de asupririi si rapirii cu nedreptulu, căci Dumnedieu nimic'a nu lasa neresplatitu, atátu în vietia ce vine cátu si în acésta trecatórie. Aduceti-ve aminte, ca ziditoriulu nostru au lasatu în inim'a fia-cáruia muritoru pre acelu judecatoriu dreptu, carele te mangaié în necadiuri, te mustra deca ai facutu reu si te inaltia deca ai implinitu o fapta buna. Dreptu aceea sa ne aducemu aminte noi si toti cei cari traescu impreuna cu noi de cuvintele poetului:

„Te marescu fiintia, fára de finitu.
Pentru aceea schinteia, ce-i dieu consciintia
Carea greu me mustra de-amu pecatuitu
Si me destátéca cu bun'a vointia,
De-amu facutu dreptate celui asupritu!“ —

Dupa „in veci pomenirea lui“, elevii scólei cap. mai esecutara unu cántu funebralu, care aru fi patrunsu inim'a de pétra. Amu esitu din ast'a biserica, esclamándu cu durere fiiésca „fiei repausatului tieriu'a usióra si memori'a eterna!“ A.....

Noustatu în 1 Iuniu 1875. Dle redactoru! Credu a nu fi de prisosu deca voui enará ce-va scolasticu imbucuratori fatia de atátea neplaceri politice ce bantuie si sguiduie esistintia nóstra nat unala din temelie, de care mai nici o pagina a diuaristiceii nóstre nu scapa de négr'a colóre a acelor'a; de aceea me rogu a se dá putienu spatiu în colónele diarului ce redégiati urmatóreloru sire. —

Precum în mai multe renduri fusei onoratu din partea inspectoratulu nostru scolaru districtualu cu calitatea de comisariu pentru a asistá la esamene în mai multe comune, precum si în alte afaceri scolare; asiá si acum amu fostu insarcinatu a asistá la esamenele semestralu alu II-lea a. c. în comunele: Noustatu, Hundrubechiu, Selistatu, Siórsiu, Robavu, Boholtiu, Calboru, Cincu-micu si Cincumare. În acésta comuna nu s'a tienutu

rei legei, — fiindu orasiu — a tienea prelegere 9 luni, si astfelu numai cu finea lunei lui Iuniu se va tiene esamenulu semestralu alu II-lea; dara în cele-lalte comune s'a tienutu afara de Boholtiu, unde, din incidentulu neplacutu: ca aceea comuna în anulu scolaru espiratu a fostu bantuita grodiavu de ból'a epidemica — difteritis, — nu s'a potutu tienea scóla, prin urmare nici esamenu —

Observările ce amu facutu la aceste esamene fatia de cele din anii trecuti suntu cu multu mai avantajoése, mai imbucuratóre si care promitu unu venitoriu mai salutaru decátu pâna acum'a. Fára de a clasificá fia-care comuna deosebi, potu dice în genere, ca în fia-care amu aflatu pruncii instruatii mai bogatu, si disciplinati mai bine cá în trecutulu. Au cercetat scóla mai abundante de cátu pâna acum'a, dara totusi nu deplinu si corectiunariu din simpl'a cauza, ca antistiele comunale suntu nepasatórie*); nu se intereséca nimic'a, de-si se dau din partea invetiatoriloru în tóta septamán'a listele de lenevire. Eu celu putienu nu cunoscú nici o comuna, unde pedepsile s'aru fi incasatu si din care, dupa natur'a lor, s'aru fi formatu unu fondu pentru scóla respectiva. Dara nici ca e mirare, căci antistii si notarii comunali suntu parte mare de natiunalitatea straina, cari nu voru a mai „asupri“ pre románi si pentru acestu lucru bagatelu.

Desi mi propusei a nu me abate de asta-data la specialitáti, totusi suntu necesitati a aminti în specialu despre scóla din Colboru, în carea functionéca cá invetiatoriu unu individuu cu calificatiunea receruta, cu numele Nicolau Comanicu, despre care potu dice ca se si cunósce ca este invatiatoriu în comuna, căci obiectele de instructiune suntu numeroése si respunsurile eleviloru din ele multiamitórie. Onóre invetiatoriulu respectivu!

Inca odata trebuie sa marturisescú în genere, ca în diu'a de astadi scólele nóstre stau cu multu mai bine cá în trecutulu. Dara ce sa ne facemu? trecutulu e trecutulu. Elu sa nu mai fia pentru noi altu-ce, de cátu punctu

*) Dara comitetele nóstre parohiale ce facu? R.

tulu, dela care sa mesurámu progresulu venitoriulu.

Ca scólele nóstre stau astadi mai bine de cum au statu mai înainte, meritu cu totu dreptulu trebuie sa se adscrie si sa se atribuie regeneratoriulu bisericii si natiunei nóstre repos. intru fericire Marelui Archipastoriu Andreiu. Dara în tempulu mai nou, trebuie sa marturisimú adeverulu, au ajutatú si ajuta multu causei nóstre scolare si inspectoratulu reg. ung. prin staruintia subinspectorulu regescu Iuliu Bardosi, carele cu ocasiunea visitarii din anulu trecutulu, prin tactic'a ce a desvoltatu, a insuflatu respectu tuturoru, celoru apartinatori de caus'a scolaria. Nu mai putiena recunoscintia se atribuie si trebuie sa se atribuie inspectorulu nostru districtuale Grigoriu Maieru în afacerea scolará, căci Reverenti'a sea, fiindu-i imposibile a cutrierá de mai multe ori intr'unu anu în persóna tóte comunele din tractu, care numera dupa cum mi se pare la 40 comune, nu incetéca a inbarbatá si instruí pre invetiatori cá si pre directori spre emulare sánta în afacerea scolará, atátu prin circulare fórté dese cátu si verbalmente; intiéca sustienerea regulei si acuratetia; trage la respundere pre cei renitenti; tramite comisarii sei cu unu cuventu face totu ce i sta în putintia cá numai si numai afacerea scolará sa ia unu avéntu mai rapede si imbucuratóre. —

Preotimea nóstra, inca — cu putiena esceptiune — si cunósce puseitiunea, lucra din resputeri în afacerea acést'a ponderósa si utile; ba asiá dîcendu emuléca, prin ce si atrage asup'a-si ur'a si invidia poporulu, căci antistii comunali, — cá sa nu póta dice: ca chiaru nimicu nu facu — mai intalnescu pre câte unii dintre cei ce nu-si prea tramitu copii la scóla pre strade — ori aiurea — si le spunu ca au sa platéca atát'a si atát'a pedépsa, pentru ca nu si-au tramisu copiii la scóla, spunendu-le totu-odata si aceea: „ca pop'a vostru si dascalulu v'au paritu, căci eu nu ve a-si face nici unu reu, ca eu sciu ca voi sunteti ómeni seraci.“ Acestea apoi si asemenea acestor'a suntu destulu materialu spre a inversiuná vulcanulu patimelorú a

— si lumea nu l'a cunoscutu — nu numai ca nu l'a primitu, dara în reutataea ei: nu l'a cunoscutu, n'a vrutu sa-lu cunósca. — lumea aci semnifica: lumea omenésca (judaica) si inca cea instrainata de Ddieu.

În acestu viersu vorbesce evangelistulu în genere: lume spre a dá unu pondu si mai pregnantu tragediei, în Vs. urmatoriu (11) specifica, vorbesce în specia despre poporulu alesu alu lui Ddieu — carele nu l'a primitu.

Vs. 11. *Intru ale sele a venitu* — Mai hotaritu cá în Vs. 10 se descrie parte prin poterea semnificativa a verbului a *venitu*, carele aréta evidentu venirea lui personale, — parte prin *intru ale sale*: în proprietatea sea, în alu seu (Analogu cu Esthir'a 5, 10. Ioanu 16, 32. 19, 27). — În Vs. 10. dice lume în genere, aci în specia intru ale sale — nu în lume (în genere) ci în mijloculu poporulu iudovescu, în carele intiepleciunea (Cuventulu) si luáse locuintia si mostenire (Iis. Sirachu 24, 8 seqq.). În alu seu propriu a venitu: acolo unde erá cunoscutu prin profeti: între iudovi, cá connatiunalu, a *venitu*, cari chiaru pentru acést'a trebuiau cu atátu mai vertosu sa-lu priméca: si ai sei, adeca iudovii, cari erau proprietatea lui, poporulu celu alesu alu lui Ddieu, cáruia se descoperise de nenumerate ori — nu l'au primitu. Aici tragedia dramei este la culme. Treptatu s'a inaltiatu în descrierea re-pingerei lui Iis. prin poporulu iudovescu. Antáiu (Vs. 5.) dice: *intunereculu nu l'a cuprinsu*; a dóu'a se inaltia cu o trépta mai susu: (Vs. 10) *lumea nu l'a cunoscutu*; iéra a tre-

l'a óra, radicandu-se la culme, cu o melancolia sfasietória constatá ca: ai sei nu l'au primitu.

— La prim'a cetire a acestui capítlu, cu deosebire pâna la Vs. 12, bate la ochi conjunctiunea si, în loculu cárei'a unu scrietoriu modernu aru fi întrebuintiatu diferite conjunctiuni. Chiaru acésta conjunctiune, repetita asiá desu, dá o mai mare potere scrierei, si depinge (Vs. 5. 10. 11.) dram'a cu unu coloritu mai sguiduitoriu. —

Vs. 12. *Iéra cáti l'au primitu pre densulu, le-a datu lorú potere cá sa fia fiii lui Ddieu, celorú ce credú în numele lui.* — Repetirea pronumelorú: pre densulu, lorú — fiindu superflua, apoi „fiii“ lui Ddieu fiindu în Dativu în locu de Genetivu (*τῆνα τοῦ Θεοῦ*), verssiune mai buna mi s'aru para a fi urmatórea: *Iéra cáti l'au primitu, acelor'a le-a datu potere* (mai bine dreptu) *cá sa fia fii ai lui Ddieu: celorú ce credú în numele lui.*

Cáti — l'au primitu — se referese mai de aprópe la credinciosii judei (invetiaceii si apostolii) totusi asiá cátu ide'a se estinde în generalu: la totu casulu inse — singuratecii, cei putieni fatia cu multimea — carea nu l'a primitu. — *le-a datu potere* *ἐξουσία*, carea nu este un'a cu *δύναμις* = potere, *ἐξουσία* = dreptu, demnitate, destoinicia, abilitate) — *le-a datu dreptulu*, vrednicia (Christ.) possibilitatea cá sa fia fii ai lui Ddieu. parte prin delaturarea pedecelorú (mani'a lui Ddieu si pecatulu), parte prin vestirea de asta-data esamenu, căci reprezentantia scolaria vré, amesuratu tenó-

indurárei lui Ddieu si a impartasirei unei puteri nóue, unei vietii nóue. — *Fii ai lui Ddieu* — în sensu moralu, spiritualu. Condiitiunea de a fi fiiu alu lui Ddieu este credintia în Iisus. Fiiu alu lui Ddieu va se dica: liberu, mantuitu de pecatu (8, 34—37). Libertatea, mantuirea este Iis. Christ. Asiá dara: credintia este usi'a prin carea intra cine-va la mantuire (8, 31 seq. 8, 24.), de aci: *celorú ce credú în numele lui* (2, 23. 3, 18. I. Ioanu 5, 13.), adeca cu deplina incredere primescú pre Christosu, cá pre acél'a ce este (8, 31. II Moise 3, 14. s. a.), — *în numele lui* — nume, acél'a carele este în genere cunoscutu — prin acést'a espressionu se inaltia mai multu conceptulu credintiei si alu obiectului ei, de cátu cántlu aru fi dísu: cari credú în Christosu.

Vs. 13. Determinare mai de aprópe a conceptului „*Fii ai lui Ddieu*“: *Cari nu din sânge, nici din voia trupésca, nici din fapta barbatésca ci dela Ddieu s'au nascutu.*

Cari nu se refera la *celorú ce credú*, ci la *fii ai lui Ddieu*, dându intielesulu: *cari fii, nu din sânge* . . etc.

Determinatiunea este parte negativa, si adeca: în contr'a nascerei trupesci (pre acést'a 'si basáu ludeii origineu lorú ddieésca 8, 33. 41. Marcu 3, 9), parte positiva, de-si în modu simbolicu — despre ide'a nascerei — *nu din sânge* (*αἱμάτων*) sânge omenescu, sementia (în orig. este luatú plur. *αἱμάτων*, espressionu poetica dela sing. *τὸ αἷμα* — sânge). În limb'a nóstra nu se póte luá pluralu fára a stirbá, ba a dá altu sensu adeveratulu

intielesu — sângiuri are alta însemnare, nu cea de aci — *sânge* = sementia ambelorú párti (parinti), iéra *voia trupésca* (*θῆλημα σαρκός*) = pofta carnale. Evangelistulu, prin impreunarea acestorú trei negatiuni (nu din sânge, nici din pofta carnale, si nici din pofta barbatésca) sinonime, dupa opiniunea mea*) si-a folositu retoric'a numai spre a negá totalminte nascerea trupésca, si a dá locu singuru conclusiunei: *ci dela Ddieu s'au nascutu.* În originalu nu se dice *ἀπὸ* = dela, ci *ἐκ* = din — Ddieu. Traducere fidelá aru fi: *din Ddieu s'au nascutu*, carea esprima multu mai multu cá cu *dela*; — *din* aréta emanarea directu din ce-va, pre cându *dela* este mai lacsu, aréta ce-va indirectu séu numai din apropierea cui-va emanatoriu. — *din Ddieu*, deadreptulu din Ddieu, séu *spiritulu sântu* (Ddieu) (compar. Ioanu 3, 5. Iacobi 1, 18. I Ioanu 3, 9. 4, 7. 5, 4. 18. I Petru 1, 23) — în opoziitiune cu *trupu* (*σάρξ* = carne). — *ἐκ* = din, în acestu Vs. însemna 1, materi'a din carea se nasce cine-va, carea condiitiunéca, nascerea (sânge) a 2-a si a 3-a caus'a mijlocita pofta trupésca, pofta barbatésca) si 4-a caus'a nemijlocita (din Ddieu) I Corint. 8, 6). Intielesulu mai popularu aru fi acést'a: cari nu suntu productu alu omenimei cá atari, ci primirea omenimei, si luminarea mintiei directu dela Ddieu.

(Va urmá.)

*) La santiu Parinti afara de Theoph. a cáruu opiniune nu mi se pare nimerita, nu se afla deslusita mai chiaru ide'a acést'a, — de aceea mi esprimu parerea mea.

unor oameni de ai noștri asupra pre-
tului și a invetiatorului.

Deci dăra spre a parasi trecutulu
cu ore-care nemultiamire; spre a evita
reulu și a face pentru unu venitoriu
ferice pasii necesari, pre lănga altele,
modest'a mea parere aru fi:

Ca antistii comunali sa se recuire
si seriosu sa li se impuna, că indata
dupa primirea primei liste de lenevire,
numai de cătu sa-si escevedie pre cei
renitenti, căci atuncea cei indaretnici
prin suferirea pedepsei fatia de seraci'a
cea apasatorie si generala, indata se
voru indrepta, nu voru asteptă de
siguru si a dou'a pedepsa; si asi'a cerce-
tându elevii prelegerile regulatu, de
o parte invetiatoriu se va inbarbată,
de alta parte va cugetă si la aceea,
ca mergendu-i copiii regulatu la scola,
nu se va mai putea escusa cu acestu
casu, cându i s'aru face eventualmente
imputari, ca nu au facutu destulu
sporiu, ceea ce până aci s'au intem-
platu adese-ori.

Aru fi de doritu mai departe, că
consistoriuu nostru scolastecu inca
neintreruptu sa faca dispușetiuu pen-
tru visitatiunea prin tierra scolareloru,
precum a facutu inspectoratulu regescu
a căruu influentia aru fi o mare bine-
facere pentru scolarele noastre. Cându
aceste două dorintie s'aru realisa,
atunci activitate preotimie aru fi cu
efectu, si aru fi si scutita de forțe multe
neplaceri ce-i obvinu din partea ome-
niloru, cari cugeta, ca numai preoti-
mea ii necajesse cu pedepse si jertfe
pentru scolare. — De aceea modest'a
mea parere aru fi, mai departe că, de
referinte scolaru, sa se aléga o per-
sona de specialitate, cu caracteru si
zelu, dăra totu odata si mai putienu
comoda, carea se pōta purtă grige de
lipsele scolareloru. O astu-feliu de visi-
tatiune, pre lănga a inspect. reg. aru
fi unu ce, care de siguru ne aru tran-
spune in o fasa noua progresiva. —

Aru mai fi de doritu dupa pare-
rea mea individuale că elevii institu-
tului nostru pedag. teologicu sa prac-
tizeze in scolarele noastre populare din
suburbie Sabiului conformu dispu-
șetiuu dupa cum mi aducu aminte
inca de pre la 1864/5. despre carea
n'amu auditu sa o fia executatu direc-
tiunea institutului nostru pedagogicu
din Sabiu vr'odata, spre a pune acolo
inca in pracsă, ceea ce ei invetia teo-
retice, că asi'a devenindu invetiatori, sa
nu fia necesitati a petrece unu anu,
de nu si mai multu, până cându 'si
vinu in ori. —

De-si un'a e met'a spre carea ne-
suimu, totusi pracs'a si esperintia de
tote dilele ne demonstréza, ca mai
atâtea suntu căile spre aceea, căti in-
vetiatori suntu, care ducu mai curendu
ori mai tardiu la meta; mai putienu
ori mai multu suficiente. Spre a alege
si a pasii pre calea cea mai obla si
drepta, e necesaria in fine dupa mo-
dest'a-mi parere institutiunea cea no-
bila a conferintieloru invetiatoresci,
care sa nu mai alteredie, ci din contra
sa se rechame in vietia, cu acelu a-
daus: că comisarii acelu sa fia
dintre pedagogii cei mai alesi, seriosi,
cu tactica si caracteru. Si fia-căruu
invetiatoriu sa i se dea o tema mai
nainte de conferintia spre a o prelu-
cră a casa, si in conferintia, in tocmai
că unu proiectu, sa se cetésca de res-
pectivulu invetiatoriu séu autoru, si
apoi de conferintia parlamentarice sa
se desbata. Astu-feliu cernendu-se prin
sit'a, ori baremu ciurulu conferintiei,
fia-carele invetiatoriu se va reintorce
la ale sele cu o dulce suvenire, ca ori
au profitatu dela altulu ce-va, ori la-
borea sea a fostu instructiva si bine-
venita. Preotimea inca sa ia parte. *)

In fine a-si mai observă, ca din
numerosele stipendii pentru studenti,
despre cari dieu nu scimu in fine ca

*) Vedi prot. sinod. din anulu acest'a
Red.

ce va sa iasa? fi adeverati ai natie-
nei de carea apartienu si care i sprin-
ginesce? Ori dora cei mai mari rene-
gati? sa se mai subtraga ce-va pen-
tru invetiatorii poporali pauperi dăra
zelosi, căci de aici trebuie sa ne radi-
căm mai intăiu. Permittendu-mi ace-
stea amu onore a me insemnă.

Alu prea onoratu d-vōstre
cu totu respectulu
Ioanu Grecu,
parochu gr. or.

○ catastrofa teribila in Buda- pest'a

Budapest'a 18 Iuniu 1875.

Unu evenimentu elementariu in-
fricosiatu cercetă capital'a Ungariei
Sambata in 14 Iuniu v. Dupa o cal-
dura ne mai pomenita ce dură mai
multe dile se presintăi aproperea
unei tempestăti care se si descarcă la
14 Iuniu sér'a cu o furia nimicitoria
asupra capitalei.

Nouri intunecosi manati de unu
ventu aprigu cutrierau orizontulu, pre
strade se radică o holbura si două ore
inainte de apunerea sōrelui ceriulu eră
de totu intunecatu. Spectacululu ace-
st'a duréza până la 7 ore, deodata
apoi se frânge unu nouu, cade o grin-
dina mare cu o vehementia acuta, cum
nu s'a mai vediatu de unu seculu
incoce. Abi'a dimineti'a poturamu noi
cei din Pest'a vedé devastatiunile cele
enorme si tristele urmări ale acestui
evenimentu elementariu grandiosu.

Pest'a, scutita prin impregiurulu
seu celu siesu, a suferitu mai putienu
decătu Bud'a. Abstragendu dela unele
inundatiuni prin locuintiele suburbie-
loru situate mai afundu, dela planta-
tiunile desradecinate din padurea ce-
tătiei si dela mai multe sute mii de
table de feresti frante, in Pest'a nu
s'a intemplatu alta paguba mai insem-
nata. Cu totulu alt'a si cu multu mai
trista este inse imaginea nimicirei
ce ni-o presenta Bud'a! Aci suburbie
intregi inotau in apa. Cea dintăiu
ruina ce o intempină-i mergendu pen-
tru a vedé rezultatele acestei calami-
tăti eră o casa inalta cladita aprōpe
lănga malulu Dunarei, jumetate din
tr'ens'a s'a derimatu preste nōpte,
mobilele si tote farimaturile si lo-
cutorii fura manati in Dunare.
Cladirea acest'a se află adica deasu-
pra canalului principalu ce se vērăsa
in Dunare, in tr'ensulu se adunara
apele ce se versara de pre munti, cari
strataiara partea principale a casei
solida manandu-o in Dunare. Nu s'a
constatatu inca căti locuitori si-an
aflatu mōrtea in valurile acestui dilu-
viu. O impressiune deosebita facea
paretele unei case derimate, pre care
se află unu orologiu umblandu regu-
latu că si cându nu s'aru fi schimbatu
nimic'a . . .

Diece pasi mai departe totu acé-
st'a icōna a nimicirei ingrozitorie. Dela
doue case mari coperisiulu aterna spre
drumu, zidurile suntu derimate si nisce
ōmeni seraci in amar'a loru despera-
tiune scotu averile loru inecate din
locuintie pre unu drumu, care e de
totu nomolitu. Mai departe ni se in-
fatisiéza totu acést'a miseria. Pre dru-
mulu piedisiu se afla unu pavilonu de
véra, dăra acum numai unele urme
arata esistentia locului de restaura-
tiune de odinōra.

Unu meseriasiu june care locuia
impreuna cu famili'a sea intr'o casa
vechia (de 180 ani) dăra solida ena-
réza cu unu tonu resignatu veciniloru
ce-lu impresōra nenorocirea loru. Pre
la diumetate pre 8 ore cându voiau
sa se culce veni o unda rapede, cas'a
se derimă si totu ce eră intr'ens'a, fu
manatu in Dunare; siepte persōne in-
tre cari femeia si copilulu seu, si
aflara mōrtea si cu lacrimi in ochi ni
aretă acestu nenorocitu care preste
nōpte deveni cercitoriu vac'a sea stri-
vita de unu zidu demolatu. Atari scene

sfasitorie de anima ni oferea fia care
drumu. Pretutindenea locuintie deri-
mate, animale domestice inecate, etc.
preste totu loculu nenorocire si nimi-
cire, tanguire si desperare.

Mai aprigu a fostu acestu orcanu
pre drumulu spre asi'a numitulu „Au-
winkel“ din Pest'a. Intregu drumulu
acest'a eră acoperitu de mase colo-
sali de pétra. Drumulu „Zahnrad“ ce
duce la „muntii svabiloru“ nu va poté
servi comunicatiunei pre mai multe
septamăni fiindu cu totulu ruinatu.
Viile din Bud'a au suferitu pagub'a
cea mai insemnata, tote sperantiele
de unu culesu bunu suntu nimicite.
Viile batute de viscolu ni se paru unu
locu, care n'au fostu cultivatu nici
cându.

Mai departe in susu intaln'amu
ōmeni cu cosciuguri acoperite. Ei du-
ceau cadavrele unei femei si unui co-
pilu din Pest'a, cari intreprinsesera in
diu'a acea sér'a o partia. In caletoria
loru viscolulu si valurile apucara ca-
rale amendoue, de o scapare intr'o
nōpte atātu de grosnica na poté fi
vorba. Cai, cara si locuitorii remasera
păna dimineti'a pre campulu liberu,
care ne aruncă 3 cadavre. Giuru im-
pregiuru jaceau cadavrele căiloru
morti, rōte si alte unelte din carale
sfarimate.

In stabilimentulu fabriciei de tigla
a societătiei de actii Drasche mai con-
certă cu elementele desfrenate si unu
incendiu intensivu, care pustii totu
proviantulu de tiegla ce se află acolo.

Numerulu celoru ce au cadiatu
victima acestui orcanu se urca celu
putienu la 100 individi, iera daun'a
trece preste unu milionu, mai alesu
deca vomu socoti si perderile vinieriloru.

Subscriptiunile pentru nenorociti
acesti'a au inceputu sa circuleze. Ma-
jestatea Sea Regele cu generositatea
sea a subscrisu 1500 fl. Unu ajutoriu
e in supremulu gradu de lipsa, se cre-
de ca nu va intardiă. Acést'a e pre
scurtu catastrofa teribila de care fu
cercetata capital'a Ungariei. —

Publicatiune

prin care se aduce la cunoscintia onō-
ratului publicu urmatoriulu

E S T R A S Ū:

alu socotelorulu anulii 1874 despre
cele 4 fonduri, care s'au testatu de
repausatulu domnu Ioanu Iug'a de
B a c i, din Brasiovu, spre copurile
filantropice.

Sum'a totala a acestoru fonduri
e de 2,500 fl. v. a., este asediata
primo loco in pretiulu casei, care s'a
cumperatu in piati'a Brasiovlui sub
Nr. 82.

Dupa estrasulu socotelorulu din
anulu 1873 a fostu remasu diu veni-
tulu prediseloru fonduri cu finitulu lui
Decembre alu acelu anu, unu prisosu
in bani de . . . 4516 fl. 56 1/2 cr.

la carele s'a adau-
gatu cu interesulu a-
celoru fonduri pre
an. 1874 a 5% . . . 1260 fl. — cr.

asemenea compe-
tinti'a intereseloru la
formandulu alu doi-
lea fondu de 6300 fl.
alu legatului IV pre
anulu 1875 5% . . . 315 fl. — cr.

apoi interesulu 5%
totu pre anulu 1874
la suma de 3920 fl.
78 cr, care s'a fostu
adunatu până la 31
Decembre 1873, spre
formarea unui alu
2-lea fondu dela a-
tinsulu legatu cu . . . 196 fl. — cr.

Sum'a . . . 6281 fl. 56 1/2 cr.

Din care s'au datu:

- 1 La destinatiunea lega-
tului I 105 fl.
2. La destinatiunea lega-
tului II 64 fl 50 cr.

3. La destinatiunea lega-
tului III 630 fl.

4. La destinatiunea lega-
tului IV 315 fl. . . 1115 fl. 50 cr.

Remane prisosu 5167 fl. 6 1/2 cr. v. a.

Carele se tiene:

a) de fondulu legatu-
tului II-lea cu . . . 735 fl. 28 1/2 cr.

b) de formandulu alu
2-lea fondu alu le-
gatului IV, cu . . . 4431 fl. 78 cr.

Suma 5167 fl. 6 1/2 cr. v. a.

Brasiovu 31 Decembre 1874.

Comitetulu administrativu alu fondu-
riloru lugaiane.

Ioanu Petricu

presiedinte.

NB. Suntu rogata si celelalte diuare
române a reproducé acestu ratiotiniu in
colōnele loru.

Varietăti.

Escel. Sea dlu Episcopu rom. cat.
Mich. Fogarasy a sositu Vineri aici.

*** (Provocare) cătra membrii repo-
satei reuniuni invetiatoresci alu tractulu
Dobr'a.

Amu intielesu ca aveti dejă constituita
o reuniune cu statute intarite prin Vener.
Consist. En de doi ani de dile nu sciu sa se
fi tienutu vre-o conferintia, nici despre banii
ce se dice ca i aveti, nici statutele nu amu
fostu norocitu ale ceti, că se vedu ca dōra
tocmai prin statute e abandonata repausarei!

De-si nu sum membru, totusi mi tienu
de datorintia a ve provocă că pre venitō-
rea tienend'a conferintia invetiatorésca cu
statutele in mâna sa ve dati socōta despre
prosperarea materiale acelei reuniuni, căci
spiritualmente au apusu de doi ani, si deca
anarchi'a si slabiciunea atātu e de mare in-
catu nu se mai pōte sustiené, atunci sa se
desfintiedie dupa lege, si banii destinati
pentru unu scopu ore-care.

Nu sciu, deca Vener. Cons. scie de
mōrtea acestei reuniuni, eu credu ca cându
aru avé cunoscintia, e celu dintăiu chiamatu
a sustiené astu-feliu de instituii atātu de
folositoré causei scolare. Provocu deci inca
odata pre comitetulu reuniunei a-si dá so-
cōta la tienend'a conferintia deca nu voiesce
a-si trage blamulu publicu, ce se va face
prin publicarea cinstiteloru nume a acelu
invetiatori devotati progresulu culturile.

Dobr'a 17 Iuniu st. v. 1875

Unu nemembru.

*** Inimiciei casatoriei. Dilele tre-
cute mai multi oficiari teneri din Pe-
st'a s'au adunatu si au juratu pre onō-
rea loru sa nu se însōre nici unulu
din ei; deca inse vre-unulu, aru fi si-
litu prin relatiunile sele familiare sa
calce acestu juramentu, adica sa se
insōre, va trebui sa platésca o amenda
de 1000 florini, iera colegii lui voru
trebui sa pōrte doliulu pentru densulu.

Nr. 10—1875.

Concursu.

La scōl'a capitala norm. gr. or. din
Saliste se escrie concursu pentru postulu
de o invetiatorésa la fetitie.

Conditunile suntu urmatoriele:

1. Invetiatorésa sa fia dibace in tote
lucurile de mâna femeesci, si anumitu si
in desteritatea de croitu.

2. Sa cunōsca gradinaritulu de legumi.

3. Sa scie vorbi, ceti si scrie perfectu
românesce.

Emolumentele impreunate cu acestu
postu suntu:

a) salariu anuale de 300 fl. v. in bani
gat'a, séu b) salariu anuale de 250 fl. v. a.
in bani gat'a cuartiru liberu naturale si 3
stengini de lemne.

Concurentele, cari voru dovedi ca sciu
si vre-un'a din celelalte două limbi ale pa-
tricii se voru preferi. —

Terminulu de concursu se statoresce
la 18 Augustu 1875 c. n.

Concurentele 'si voru indrepta petitiu-
nile loru de concursu la comitetulu paro-
chialu gr. or. in Saliste.

Saliste in 15 Iuniu 1875.

Comitetulu parochiale gr. or.
in intielegere cu parintele
protop. tractuale.

(1—3)